

De muzikale thuiskunst

Vraagstelling

- Wat zijn de inhoudelijke en vorm kenmerken van muzikale thuiskunst van scholieren uit groep 7/8 van het basis onderwijs?
- Welke functies vervult deze thuiskunst voor leerlingen
- Welke leerprocessen vinden plaats bij deze muzikale thuiskunst.
- Wat is volgens leerlingen de wederzijdse relatie tussen schoolkunst en thuiskunst?
- En wat is volgens hen de meest wenselijke relatie?

Onderzoeksopzet en uitvoering

Het onderzoek heeft de vorm van een kwalitatief survey onderzoek met een selecte (beredeneerde) steekproeftrekking. De gegevens zijn verzameld door middel van interviews waarbij de diverse onderzoeksonderwerpen op verschillende manieren met verschillende invalshoeken aan de orde kwamen en de leerlingen hebben af en toe iets laten horen. Uiteindelijk hebben in totaal negen leerlingen uit de groepen 7-8 van de basisschool meegewerkt: twee jongens en zeven meisjes. De uitgeschreven interviews zijn vervolgens gecodeerd deels aan de hand van de antwoorden, deels aan de hand van gegevens die uit de literatuur zijn ontleend.

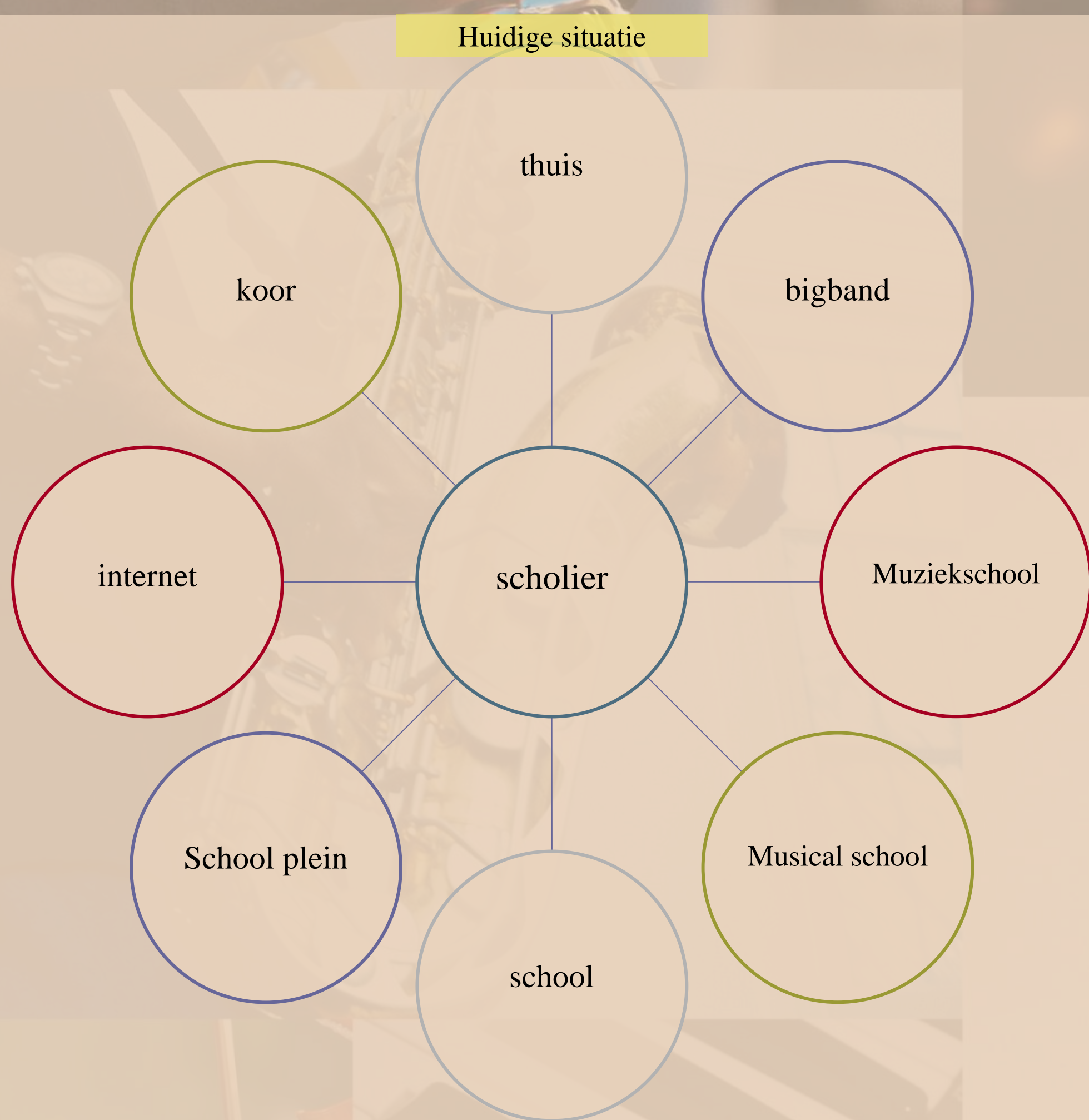
Dit onderzoek naar de muzikale thuiskunst van scholieren is een bescheiden replicatie van het onderzoek van Folkert Haanstra naar de beeldende thuiskunst van scholieren.

De onderzoeksvragen zijn deels beschrijvend van aard en vragen naar de inhoudelijke en vorm kenmerken van de muzikale producten en welke functies deze muzikale thuiskunst vervult voor de leerlingen. Het tweede deel van de vraag gaat over de leerprocessen die plaats hebben bij het verwerven van de vaardigheden, en tot slot wordt er een verband gelegd met het leren op school. Wat is de eventuele gewenste relatie tussen de beide domeinen?

'Want je hebt mensen die denken van dat is muziek en muziek is muziek. Je hebt ook mensen zoals ik, die denken heel ruim daar over. Dan krijg je ook hele mooie dingen eigenlijk.'

De onderbouwing en opzet van het onderzoek.

Onderzoek heeft zich tot nu voornamelijk gericht op het bestuderen van de effecten van geïnstitutionaliseerd muziekonderwijs gebaseerd op de gedachte dat muziek leren gebeurt door regelmatig en methodisch opgebouwd onderwijs (Folkestad, 2005). De laatste tiental jaren is er echter een toenemend inzicht dat muzikale vorming veel meer gezichten heeft en dat muziek op veel verschillende niveaus en manieren het kinderleven binnen komt. Het heeft te maken met een meer algemene verschuiving van de focus van 'wát te onderwijzen' (de lesmethoden) naar 'hòe vindt leren plaats'.

Het kind begeeft zich in diverse muzikale omgevingen, de school is een eigen omgeving en neemt een aparte plek in. Ideaal gezien zou de school juist een verbinding moeten vormen voor deze verschillende muzikale omgevingen.

Product:

- Trots op je instrument
- Trots omdat je iets geleerd hebt
- Trots om iets te presteren
- Iets kunnen voor de toekomst

Functies van muziek

Proces:

- Lekker bezig zijn
- Uitdaging
- Tegen verveling
- Omdat je er rustig of vrolijk van wordt
- Je gevoelens en fantasie kwijt kunnen
- Fysieke reactie
- Esthetisch genoeg
- Emotioneel genoeg

Sociaal:

- Waardering van anderen
- Integratie in de maatschappij
- Samen dingen doen

Functies naar Haanstra en Merriam

Leren: **formeel** **non-formeel** **informeel**

Bepalend hiervoor zijn: situatie, leerproces, eigenaar van het leerproces en de intentie van het leren.

Conclusies:

School neemt voor de leerlingen ook de plaats in van een zelfstandige muzikale omgeving, die weinig relaties onderhoudt met andere muzikale omgevingen. Toch is juist de school een plaats waar verbindingen kunnen worden gelegd tussen de diverse omgevingen: door mogelijkheden te scheppen kennis te maken met diverse muziekinstrumenten en muzieksoorten, mogelijkheden tot uitvoeringen te bieden, liefst in een 'echte' omgeving, en kennis te maken met optredens. Leerlingen die zelf actief muziek beoefenen zouden heel goed een rol kunnen vervullen als bemiddelaar tussen de muzikale omgevingen waar zij zich in begeven. Zij hebben vaak een grotere specifieke kennis dan de groepsleerkracht. Dan is het wel noodzakelijk dat de leerkrachten beter op de hoogte zijn welke muzikale activiteiten de leerlingen beoefenen. In dit geval was de school waar een vakleerkracht werkzaam was, de plek waar de leerlingen zich het meest 'gezien' voelden.

Er is bij de leerlingen wel een groot gevoel voor niveaus. Hierop zouden ze ook in school meer aangesproken willen worden. Een opening hiervoor kan misschien gevonden worden in de werkwijze zoals besproken door Green die zich baseert op de werkwijze van popmusici.

Leerlingen zijn overwegend zelf de initiators van het mediagebruik in het geval van muziek. Daardoor gebruiken ze dit ook op het niveau wat ze zelf kennen of bedenken. Kennis en input van buitenaf (muziekscholen, kunstcentra, musici) zou heel veel meer mogelijkheden aan kunnen reiken. Alleen al in verband met het vastleggen van producten.

Alhoewel zang een (grote) rol in het muzikale leven van de leerlingen vervult een terrein is waarop veel leerlingen proberen zichzelf creatief en vanuit een intrinsieke motivatie met muziek bezig te houden, is er vanuit school maar een heel beperkte aansluiting bij het repertoire wat ze zingen en de ontwikkelingen die ze er in maken op het gebied van zangvaardigheden. Meer kennis hierover en aandacht hiervoor zou een aansluiting kunnen bieden en zo verbindingen kunnen maken.

Green, het leren van popmusici:

- het materiaal wordt zelf gekozen, de musici zijn er bekend mee, kunnen zich ermee identificeren en beoordelen het als 'goed'.
- Het gaat om 'peer' gestuurd leren, met nauwelijks inbreng van volwassene
- Er is een integratie van diverse vaardigheden: luisteren, improviseren, en componeren met een nadruk op persoonlijke creativiteit.
- Het verwerven gebeurt door naspelen op gehoor. En er is sprake van een holistisch, idiosyncratisch proces, in tegenstelling tot een proces van eenvoudig naar complex.

Stimulerende factoren voor het maken van thuismuziek:

- Voorbeeld functie van de omgeving
- Hulp
- Publiek
- Samen muziek maken